

Кримінальне право

УДК 341.3

Щоголев Дмитро Сергійович

аспірант

Національної академії Служби безпеки України

Щеголев Дмитрий Сергеевич

аспірант

Национальной академии Службы безопасности Украины

Shchegolev Dmytro

Postgraduate of the

National Academy of Security Service of Ukraine

**НОРМИ І ПРИНЦИПИ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО
ПРАВА ЯК ОБ'ЄКТ КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОЇ ОХОРОНИ
НОРМЫ И ПРИНЦИПЫ МЕЖДУНАРОДНОГО ГУМАНИТАРНОГО
ПРАВА КАК ОБЪЕКТ КРИМИНАЛЬНО-ПРАВОВОЙ ОХРАНЫ
NORMS AND PRINCIPLES OF INTERNATIONAL HUMANITARIAN
LAW AS AN OBJECT OF CRIMINAL AND LEGAL PROTECTION**

Анотація. Стаття присвячена питанням визначення видових об'єктів злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку.

Аналізується роль норм міжнародного гуманітарного права та положень Римського статуту міжнародного кримінального суду, щодо визначення категорії воєнних злочинів, на формування кримінально правових норм, передбачених Розділом XX Кримінального кодексу України. Питання ж щодо визначення видового об'єкта в кримінальному праві є доволі дискусійним та має декілька принципово відмінних поглядів на його проблематику.

Розглянуто норми і принципи міжнародного гуманітарного права в якості видового об'єкта злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку та визначення шляхів удосконалення вітчизняного кримінального законодавства в цьому напрямку. Оскільки в кримінальному законодавстві України відсутня категорія воєнних злочинів, то досить складно виправдати об'єднання злочинів проти миру із злочинами проти норм і принципів міжнародного гуманітарного права, які врегульовують правила ведення збройного конфлікту.

В міжнародному праві ці злочини отримали назву «воєнних злочинів», на які не поширюються терміни давності притягнення до відповідальності і вони не повинні залишатись безкарними. Їх переслідування має бути забезпечено як заходами, що застосовуються на національному рівні, так і активізацію міжнародного співробітництва. В зв'язку з цим виникає гостра необхідність у приведенні національного законодавства про кримінальну відповідальність до норм та принципів міжнародного гуманітарного права та статуту Римського міжнародного кримінального суду, в межах якого надаються характеристики військових злочинів.

Отже норми та принципи міжнародного гуманітарного права складають окремий різновид суспільних відносин, що незважаючи на спільні риси різняться від суспільних відносин, що забезпечують мир та мирне співіснування держав, а також злочинів проти безпеки людства. Висловлюється думка, що найближчим часом відповідальність за численні порушення прав людини та порушення норм та принципів міжнародного гуманітарного права, вчиненні в контексті військового конфлікту на сході України, через деякий час стануть предметом належної процесуальної діяльності міжнародних та національних інституцій.

Ключові слова: *воєнні злочини, злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, видовий об'єкт, кримінально-правове забезпечення положень міжнародного гуманітарного права.*

Аннотация. *Статья посвящена вопросам определения видовых объектов преступлений против мира, безопасности человечества и международного правопорядка.*

Анализируется роль норм международного гуманитарного права и положений Римского статута международного уголовного суда, по определению категории военных преступлений, на формирование уголовно правовых норм, предусмотренных разделом XX Уголовного кодекса Украины. Вопрос же по определению видового объекта в уголовном праве довольно дискуссионным и имеет несколько принципиально отличных взглядов на его проблематику.

Рассмотрены нормы и принципы международного гуманитарного права в качестве видового объекта преступлений против мира, безопасности человечества и международного правопорядка и определение путей совершенствования отечественного уголовного законодательства в этом направлении. Поскольку в уголовном законодательстве Украины отсутствует категория военных преступлений, то достаточно сложно оправдать объединения преступлений против мира с преступлениями против норм и принципов международного гуманитарного права, регулирующих правила ведения вооруженного конфликта.

В международном праве эти преступления получили название «военных преступлений», на которые не распространяются сроки давности привлечения к ответственности и они не должны оставаться безнаказанными. Их преследование должно быть обеспечено как мерами, применяемыми на национальном уровне, так и активизации международного сотрудничества. В связи с этим возникает острая необходимость в приведении национального законодательства об уголовной ответственности с нормами и принципами международного гуманитарного права и устава Римского международного уголовного суда,

в рамках которого предоставляются характеристики военных преступлений.

Итак, нормы и принципы международного гуманитарного права составляют отдельный вид общественных отношений, несмотря на общие черты отличается от общественных отношений, обеспечивающих мир и мирное сосуществование государств, а также преступлений против безопасности человечества. Высказывается мнение, что в ближайшее время ответственность за многочисленные нарушения прав человека и нарушения норм и принципов международного гуманитарного права, совершенные в контексте военного конфликта на востоке Украины, через некоторое время станут предметом надлежащей процессуальной деятельности международных и национальных институтов.

Ключевые слова: *военные преступления, преступления против мира, безопасности человечества и международного правопорядка, видовой объект, уголовно-правовое обеспечение положений международного гуманитарного права.*

Summary. *The article is devoted to the identification of specific objects of crimes against peace, the security of mankind and the international legal order.*

The role of the norms of international humanitarian law and the provisions of the Rome Statute of the International Criminal Court, by definition of the category of war crimes, on the formation of criminal law norms stipulated by section XX of the Criminal Code of Ukraine is analyzed. The question of defining a species object in criminal law is quite debatable and has several fundamentally different views on its problems.

The norms and principles of international humanitarian law are considered as a specific object of crimes against peace, the security of mankind and the international legal order and the identification of ways to improve domestic criminal legislation in this direction. Since the criminal legislation of Ukraine does not contain the category of war crimes, it is rather difficult to justify

combining crimes against peace with crimes against the norms and principles of international humanitarian law governing the rules of armed conflict.

In international law, these crimes are called “war crimes”, which are not subject to the statute of limitations for prosecution and should not go unpunished. Their prosecution should be ensured both by measures applied at the national level and by intensifying international cooperation. In this regard, there is an urgent need to bring national legislation on criminal liability with the norms and principles of international humanitarian law and the statute of the Rome International Criminal Court, which provides characteristics of war crimes.

Thus, the norms and principles of international humanitarian law constitute a separate type of social relations, despite the common features that differ from social relations ensuring peace and peaceful coexistence of states, as well as crimes against the security of mankind. The opinion is expressed that in the near future responsibility for numerous violations of human rights and violations of the norms and principles of international humanitarian law committed in the context of the military conflict in the east of Ukraine will soon become the subject of due process of international and national institutions.

Key words: *war crimes, crimes against peace, security of mankind and international law and order, species object, criminal law support for the provisions of international humanitarian law.*

Постановка проблеми. Події останніх років на території України, пов'язані з анексією Автономної Республіки Крим та збройний конфлікт, що триває на сході України, стали передумовою збільшення кількості злочинів проти прав людини.

В доповіді представлений Управлінням Верховного комісара Організації Об'єднаних Націй з прав людини, представлений в 2017 році, зазначається на чисельних фактах знуцання над військовополоненими Збройних Сил України, як то ампутація кінцівок, катування, ураження

електричним струмом, заподіяння опіків, примушення до вбивства інших полонених, знущання тощо; злочинів щодо мирного населення, серед яких виділяються вбивства та жорстоке поводження з затриманими серед цивільного населення; дій, які прирівнюються до примусової праці та розграбування. За даними комісара жертвами таких дій стали близько 11 тис. цивільних осіб, серед яких 2 тис. загинуло та близько 600 вважаються безвісти зниклими [1].

Відповідальність за численні порушення прав людини та порушення норм та принципів міжнародного гуманітарного права, вчиненні в контексті військового конфлікту на сході України, через деякий час безумовно стануть предметом належної процесуальної діяльності міжнародних та національних інституцій.

З огляду на це, сьогодні активізуються процеси уніфікації положень законодавства України з нормами і принципами міжнародного гуманітарного права. Зокрема, 23 березня 2017 року Міністерство оборони України видало Наказ №164 «Про затвердження Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України», метою якого стало забезпечення додержання принципів і норм міжнародного гуманітарного права військовослужбовцями і працівниками Збройних Сил України [2].

В міжнародному праві ці злочини отримали назву «воєнних злочинів», що викликають стурбованість всієї міжнародної спільноти, на які не поширюються терміни давності притягнення до відповідальності і, з огляду на що, вони не мають залишатись безкарними. Їх переслідування має бути забезпечено як заходами, що застосовуються на національному рівні, так і активізацію міжнародного співробітництва. Проте, як зазначено в преамбулі до Римського статуту міжнародного кримінального суду, останній аспект, лише доповнює національні органи кримінальної юстиції. При цьому, обов'язком кожної держави є здійснення кримінальної юрисдикції над

особами, які мають нести відповідальність за вчинення злочинів проти норм та принципів міжнародного гуманітарного прав.

В зв'язку з цим виникає гостра необхідність у приведенні національного законодавства про кримінальну відповідальність до норм та принципів міжнародного гуманітарного права та статуту Римського міжнародного кримінального суду, в межах якого надаються характеристики військових злочинів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Значний внесок в розвиток поняття злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, їх класифікації та місця в системі кримінального законодавства України внесли роботи В. Базов, О. Бантишева, П. Пекаря, Р. Сушкова, М. Гуменюка, С. Мохончука, В. Миронової, А. Маєвської, М. Сіранта, М. Хавронюка, О. Шамари та ін.

Метою статті є аналіз норм і принципів міжнародного гуманітарного права в якості видового об'єкта злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку та визначення шляхів удосконалення вітчизняного кримінального законодавства в цьому напрямку.

Виклад основного матеріалу дослідження. Законодавство про кримінальну відповідальність на сьогодні не в повній мірі відповідає загальноприйнятому механізму імплементації положень міжнародного гуманітарного права. В кримінальному законодавстві України передбачено лише одна кримінально-правова норма, яка спрямована на реалізацію положень міжнародного гуманітарного права. В межах ст. 438 КК України «Порушення законів та звичаїв війни» встановлено кримінальну відповідальність за: жорстоке поводження з військовополоненими або цивільним населенням; вигнання цивільного населення для примусових робіт; розграбування національних цінностей на окупованій території; застосування засобів ведення війни, заборонених міжнародним правом; інші

порушення законів та звичаїв війни, що передбачені міжнародними договорами, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України; а також віддання наказу про вчинення таких дій. Дана кримінально-правова норма розташована в останньому Розділі XX КК України «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку».

Родовим об'єктом даних злочинів, відповідно до їх законодавчої дефініції, визнається мир, безпека людства та міжнародний правопорядок. Об'єднання в одну категорію миру та безпеки людства, з одного боку, та міжнародного правопорядку з іншого, на думку багатьох вчених, є нелогічним, адже міжнародний правопорядок за своїм змістом є поняттям значно ширшим і включає в себе мир і безпеку людства. З приводу цього, окремі науковці пропонували навіть змінити назву розділу XX КК України і виключити з її назви категорію міжнародного правопорядку. Зокрема, С.Мохончук це обґрунтовує тим, що міжнародний правопорядок слід розглядати як всю сукупність суспільних відносин, які охороняються системою міжнародного права в цілому: права і свободи людини й громадянина, власність, громадський порядок і безпека, довкілля, певною мірою конституційний устрій держави, мир та безпека людства. Тому посягання на ці блага також можна вважати посяганням на міжнародний правопорядок [3, с.18].

Не вдаючись в дискусію щодо даного питання, лише зазначимо, що вчені, які проводили ґрунтовні дослідження даної категорії злочинів, в подальшому, визначаючи класифікацію таких злочинів за видовим (груповим) об'єктом виходили з того, що розділ XX КК України містить три групи злочинів, які відповідно посягають на мир, безпеку людства та міжнародний правопорядок.

В юридичній літературі злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку, відповідно до їх видових об'єктів, прийнято поділяти на такі види: до першої групи входять злочини проти миру:

«Пропаганда війни» (ст. 436); «Виготовлення, поширення комуністичної, нацистської символіки та пропаганда комуністичного та націонал-соціалістичного (нацистського) тоталітарних режимів» (ст. 436-1); «Планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни» (ст. 437); «Порушення законів та звичаїв війни» (ст. 438); «Найманство» (ст. 447). До другої групи злочинів проти безпеки людства відповідно відноситься: «Застосування зброї масового знищення» (ст. 439); «Розроблення, виробництво, придбання, зберігання, збут, транспортування зброї масового знищення» (ст. 440); «Екоцид» (ст. 441); «Геноцид» (ст. 442). І відповідно до останньої групи злочинів проти міжнародного правопорядку відноситься: «Посягання на життя представника іноземної держави» (ст. 443); «Злочини проти осіб та установ, що мають міжнародний захист» (ст. 444); «Незаконне використання символіки Червоного Хреста і Червоного Півмісяця» (ст. 445); «Піратство» (ст. 446) [4, с. 641].

Звертає на себе увагу той факт, що злочини проти норм та принципів міжнародного гуманітарного права (ст. 438 КК України), на разі, розглядається як складова злочинів проти миру.

Цілком ймовірно, що така позиція пов'язана, власне з відсутністю в кримінальному законодавстві України категорії воєнних злочинів. Адже, в іншому випадку, складно виправдати об'єднання злочинів проти миру із злочинами проти норм і принципів міжнародного гуманітарного права, які врегульовують абсолютно протилежне миру явище - правила ведення збройного конфлікту. Теж саме стосується і випадків, коли злочин передбачений ст. 438 КК України вчені, за ознакою його видового об'єкту, намагаються віднести до злочинів проти безпеки людства [5, с. 322] або ж до злочинів проти міжнародного правопорядку [6, с. 66].

В усі часи людство різними засобами намагалося унормувати право на мир та запобігти виникненню воєн та збройних конфліктів. Паризький пакт (Пакт Бріана–Келлога) 1928 р., статuti Нюрнберзького та Токійського

міжнародних воєнних трибуналів, Статут Організації Об'єднаних Націй, Декларації права народів на мир, прийнята резолюцією 39/11 Генеральної Асамблеї ООН в 1984 р., це лише ті з небагатьох міжнародних нормативно-правових актів, в яких висловлюється воля і сподівання всіх народів виключити війну з життя людства і переконання в тому, що життя без війни є основною міжнародною передумовою для матеріального благополуччя, розвитку і прогресу країн, повного здійснення прав і основних свобод людини, проголошених ООН. Забезпечення здійснення права народів на мир вимагає, щоб політика держав була зорієнтована на усунення загрози війни, на виключення застосування сили в міждержавних відносинах і вирішення міжнародних суперечок мирними засобами на основі Статуту ООН [7].

Саме тому злочинами проти миру мають визнаватись суспільно небезпечні діяння, які спрямовані на розв'язання збройних конфліктів. Відповідно до кримінального законодавства України це, зокрема, злочини передбачені ст. 436 («Пропаганда війни») та 437 («Планування, підготовка, розв'язування та ведення агресивної війни») КК України.

Необхідно також зазначити і на самій термінології «злочини проти миру», яка використовується в кримінальному законодавстві України. Аналіз зарубіжного законодавства, положень міжнародного права та Римського статуту міжнародного кримінального суду, дав можливість визначити, що сьогодні поняття злочинів проти миру, в національних кримінально-правових системах європейських країн та міжнародних нормативно-правових актах фактично замінено поняттям злочинів агресії. В ситуації, коли незважаючи на всі перестороги, уникнути збройного конфлікту не вдалося, в силу мають вступати положення передбачені міжнародним гуманітарним правом.

Міжнародне гуманітарне право (право збройних конфліктів) це система міжнародного визнаних правових норм і принципів, що

застосовуються під час збройних конфліктів, встановлюють права і обов'язки суб'єктів міжнародного права щодо заборони чи обмеження використання певних засобів і методів ведення збройної боротьби, забезпечення захисту жертв конфлікту та визначають відповідальність за порушення цих норм [8].

Визначаючи заборонені під час збройних конфліктів дії, Інструкція про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України відштовхується від положень, які передбачені в Римському статуті міжнародного кримінального суду. Зазначений міжнародний нормативно-правовий акт у ст. 1 наводить перелік злочинів, що підпадають під його юрисдикцію, використовуючи класифікацію дещо відмінну від класифікації, що застосована при побудові Розділу XX Кримінального кодексу України. Це зокрема, злочини геноциду (п. а), злочини проти людяності (п.б), воєнні злочини (п. с.); злочини агресії (п. d).

Стаття 8 Римського статуту присвячена воєнним злочинам, до яких відносяться серйозні порушення Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 року (п. а), інші серйозні порушення законів та звичаїв, що застосовуються до міжнародних збройних конфліктів в установлених межах міжнародного права (п. б), серйозні порушення ст. 3, яка є загальною для всіх чотирьох Женевських конвенцій від 12 серпня 1949 р. у випадку збройного конфлікту неміжнародного характеру, а саме вчинення злочинів відносно осіб, які не приймають активну участь у військових діях, включаючи військовослужбовців, що склали зброю, а також осіб виведених із строю в результаті хвороби, поранення, утримання під вартою або з інших причин (п. с); інші серйозні порушення законів і звичаїв, що застосовуються у збройних конфліктах неміжнародного характеру встановлених міжнародним правом (п. е).

Вочевидь, воєнні злочини, мають зайняти окреме місце серед злочинів передбачених Розділом XX КК України. За думкою О. Кибальніка,

теоретико-юридичною підставою для виділення їх в окрему категорію є те обставина, що їх видовим об'єктом є загальноприйняті принципи міжнародного гуманітарного права, інтереси дотримання правил ведення збройних конфліктів міжнародного та неінтернаціонального характеру [9, с. 10].

В теорії кримінального права, вченими було надано наукову оцінку видовим об'єктам злочину, які хоч і притаманні не всім розділам Особливої частини КК України, проте мають певне значення для більш детального пояснення тих чи інших суспільних відносин. Видовий об'єкт об'єднує близькі між собою суспільні відносини в рамках родового об'єкту, що, на думку В.Я. Тація, сприяє більш правильному розумінню і трактуванню кримінально-правових норм [10].

Питання щодо визначення родового об'єкта в кримінальному праві є доволі дискусійним та має декілька принципово відмінних поглядів на його проблематику.

Так, наприклад, О. Семенюк вважає, що поширена й усталена в кримінальному праві класифікація злочинів за родовими і видовими об'єктами злочинних посягань в Особливій частині КК України є штучною, нерідко компромісною і ситуативною. Безумовно, певною мірою така класифікація корелює з правовими, економічними, соціальними, політичними та міжнародними реаліями, проте така кореляція є слабкою і неповною оскільки сама класифікація немає ґрунтовної наукової основи. В кожному випадку при визначенні законодавцем місцерозташування статті у розділах КК України обираються різні ознаки, які з тих чи інших міркувань вважаються спільними родовими ознаками тих злочинів, що потрапили до цих розділів. Це пояснюється тим, що із представлених у цій класифікації вертикалі об'єктів в реальності є лише один об'єкт - безпосередній. Родовий, видовий та загальний об'єкт явище теоретичні, уявлення узагальнюючої побудови, які містять окремі спільні ознаки безпосередніх об'єктів

злочинних посягань та не мають у своїй основі єдиного предмета, а отже з точки зору дуалістичної логіки позбавлені наукового підґрунтя [11, с. 58].

На абстрактний характер родового та видового об'єктів також звертає увагу В. Ємельянов. Зокрема, він зазначає, що родовий об'єкт це не реальний об'єкт злочину, а узагальнене поняття про об'єкти конкретних злочинних посягань, які виникають на базі інформації про ознаки конкретних явищ. Узагальнюючи інформаційні моделі, які містяться у конкретних складах злочину, який, у свою чергу, також є науковою абстракцією, ми піднімаємося на більш високий рівень абстракції та визначаємо ознаки родового об'єкта, а в подальшому й загального [12, с. 185].

Дещо уточнюю наведені вище погляди, позиція І. Бандурки, яка зазначає, що на відміну від родового та видового об'єктів, яким шкоди безпосередньо злочином не заподіюється, шкоду від злочину завжди зазнає безпосередній об'єкт. На рівні видового та родового об'єктів шкода заподіюється тільки завдяки пошкодженню або загрозі пошкодження безпосереднього об'єкта. Видовий та родовий об'єкт злочину страждають тільки в тій частині, у якій шкода заподіюється безпосередньому об'єкту [13, с.74].

Проте підходити до визначення понять родового та видового об'єктів, як до штучної та абстрактної категорії, вочевидь є неправильним, це значно зменшує роль цих кримінально-правових категорій. Тут, слід погодитись з твердженням І. Чугуннікова, про те, що розташування нового злочину у тому чи іншому розділі КК України означає, що його безпосередній об'єкт є частиною більш загального поняття - родового (а у деяких випадках видового) об'єкта. Якщо цього не відбувається, діяння, що криміналізовано, не посягає на суспільні відносини, які охороняються певним розділом КК, де з'явилася нова норма, і відповідно злочин позбавляється свого безпосереднього об'єкта. А це, у свою чергу, означає відсутність складу

злочину, як наслідок, підстави кримінальної відповідальності взагалі. На цю проблему увага майже не звертається, а іноді взагалі вважається, що не має принципового значення місце розташування статті про той чи інший злочин в системі Особливої частини КК. При цьому зовсім не береться до уваги той факт, що об'єкт злочину має значення для кваліфікації скоєного, як уявляється, значення принципове. Ігнорування цих обставин породжує, на наш погляд, проблемні ситуації двох рівнів. На першому рівні безпосередній об'єкт конкретного злочину не збігається з родовим об'єктом (як частина та ціле), у зв'язку з чим діяння стає безоб'єктним, а на другому – вже самі розділи Особливої частини КК формуються не за принципом тотожності або однорідності охоронюваних суспільних відносин, а на інших засадах (з врахування ознак предмета злочину, ознак суб'єктивної сторони тощо) [14, с. 116].

Як і будь-яка кримінально-правова класифікація посягань, групування злочинів, що посягають на мир, безпеку людства та міжнародний правопорядок повинна допомогти правозастосовчим органам правильно визначити цільове призначення кримінально-правової норми, котра встановлює заборону на вчинення того чи іншого діяння. Також вона має допомогти практичним працівникам безпомилково вибрати принаймні галузь законодавства, його частину або певне коло нормативно-правових актів до яких необхідно звертатися при встановленні змісту певних блакитних ознак. Особливої важливості це набуває в Розділі XX КК України, адже норми, які тут містяться переважно охороняють ті суспільні відносини, зміст котрих вже встановлений міжнародними нормативно-правовими актами.

В юридичній літературі неодноразово вказувалося на суттєві недоліки в частині систематизації воєнних злочинів. Зокрема, С. Мохончук звертає увагу на певні концептуальні неузгодженості кримінального законодавства України із нормами міжнародного кримінального права в частині

дублювання деяких складів злочинів передбачених розділом XX та XIX КК України. Він зазначає, що очевидною є неузгодженість об'єктів складів військових злочинів, передбачених розділом XIX КК України, як воєнних злочинів за міжнародним гуманітарним правом [15, с. 696]. Це дало змогу іншим науковцям дещо по-іншому підійти до визначення видового об'єкту воєнних злочинів та запропонувати власну їх класифікацію. Так, зокрема О. Шамара до воєнних злочинів відносить мародерство (ст. 432 КК України), насильство над населенням в районі воєнних дій (ст. 433 КК України), погане поводження з військовополоненими (ст. 434 КК України), порушення законів та звичаїв війни (ст. 438 КК України) та найманство (ст. 447 КК України) [16, с. 91].

Критично ставиться до даної проблематики і М. Піддубна, яка зазначає на тому факті, що КК України не дає визначення поняття «воєнний злочин», а також не використовує цей термін. На її думку, такий стан речей не можна вважати нормальним, адже Україна ратифікувала ряд конвенцій та встановила відповідальність за воєнні злочини в кримінальному законі. З огляду на це, необхідно визначити поняття воєнного злочину в КК України та встановити відповідальність за його вчинення в статтях, що знаходяться в одному розділі Особливої частини кримінального закону. Наводячи власну класифікацію воєнних злочинів, що сьогодні передбачені в КК України, М. Піддубна виокремлює серед злочинів передбачених Розділом XIX КК України мародерство (ст. 432 КК України), насильство над населенням в районі воєнних дій (ст. 433 КК України), погане поводження з військовополоненими (ст. 434 КК України), незаконне використання символіки Червоного Хреста, Червоного Півмісяця, Червоного Кристала та зловживання нею (ст. 435 КК України), а серед злочинів передбачених Розділі XX КК України: порушення законів та звичаїв війни (ст. 438 КК України), застосування зброї масового знищення стаття (ст. 439 КК

України), розроблення, виробництво, придбання, зберігання, збут, транспортування зброю масового знищення (ст. 440 КК України) [17, с.101].

На важливість і обособленість воєнних злочинів вказує і В. Базов, який взагалі, з огляду на властивості родового та видового об'єкта, пропонує об'єднати в межах окремого розділу Особливої частини КК України під назвою «Злочини проти миру та загально визнаних правил ведення війни і інших збройних конфліктів (воєнні злочини)» кримінально-правові норми, якими встановлено відповідальність за воєнні злочини, помістивши його після розділу XX КК України. Упорядкування системи Особливої частини КК, що на думку вченого сприятиме розмежуванню і визначенню родових об'єктів злочинів, а також ретельнішому вивченню і встановленню причин та умов, що призводять до вчинення воєнних злочинів [18, с.10].

Висновок з даного дослідження і перспективи подальших розвідок у даному напрямі. Отже норми та принципи міжнародного гуманітарного права складають окремий різновид суспільних відносин, що незважаючи на спільні риси різняться від суспільних відносин, що забезпечують мир та мирне співіснування держав, а також злочинів проти безпеки людства, і з огляду на це, у відповідності до ознаки видового об'єкту мають отримати самостійне значення в межах Розділу XX КК України, в межах даної групи злочинів мають бути відображені ті суспільно небезпечні діяння, що передбачені в Римському статуті міжнародного кримінального Суду.

Література

1. Доклад о ситуации с правами человека в Украине 16 ноября 2016 г. – 15 февраля 2017 г. / Управление Верховного комиссара Организации Объединенных Наций по правам человека [Электронный ресурс]. – Режим доступа:
http://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/UARReport17th_RU.pdf
(дата зверення 11.01.2018).

2. Про затвердження Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України: Наказ Міністерство оборони України №164 від 23.03.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0704-17> (дата звернення 11.01.2018).
3. Мохончук С. М. Кримінально-правова охорона миру та безпеки людства: автореф. дис. ... доктора юрид. наук: 12.00.08. Харків: Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого, 2014. - 39 с.
4. Кримінальне право України: Особлива частина : підручник / Ю. В. Баулін, В. І. Борисов, В. І. Тютюгін та ін. ; за ред. проф. В. Я. Тація, В. І. Борисова, В. І. Тютюгіна. – 5-те вид., переробл. і допов. – Х.: Право, 2015. – 680 с.
5. Поповичук В.О. Визначення категорії «Злочини проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку» / Часопис Київського університету права. - 2015. - №3. - С. 320-323.
6. Бібік І.С., Кулик Л.М. Порівняльно-правовий аналіз злочинів проти миру, безпеки людства та міжнародного правопорядку в кримінальному законодавстві України та США / Південноукраїнський правничий часопис. - 2014. - №4. - С. 66-68.
7. Про право народів на мир: декларація Генеральної Асамблеї Організації Об'єднаних Націй від 12.11.1984 / База даних «Законодавство України» / ВР України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_817 (дата звернення: 11.01.2018).
8. Про затвердження Інструкції про порядок виконання норм міжнародного гуманітарного права у Збройних Силах України: Наказ Міністерство оборони України №164 від 23.03.2017 р. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0704-17> (дата звернення 11.01.2018).
9. Кибальник А. Г., Соломоненко І. Г. Преступлення против мира и

- безпеки людства / под науч. ред. А. В. Наумова. С.-Пб.: Юрид. центр Пресс, 2004. - 385 с.
10. Крайник Г. С. , Книженко О. О. Щодо внеску Василя Яковича Тація у дослідження об'єкта злочину / Теорія і практика правознавства. Вип. 2 (8). 2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/viewFile/63844/59326> (дата звернення: 11.01.2018).
 11. Семенюк О. Об'єкт злочинів у сфері охорони державної таємниці / Юридична Україна. - №7-8. - 2016. - С. 56- 63.
 12. Ємельянов В.П. Терроризм и преступления с признаками терроризирования: уголовно-правовое исследование. СПб.: Юридический центр пресс. – 2002. – 291 с.
 13. Бандурка І. О.Об'єкт злочину як кримінально правова категорія / pravo.ua. - №2. – 2015. – С.70-75.
 14. Чугунніков І.І. Об'єкт злочину, як підстава для побудови системи Особливої частини Кримінального кодексу України / Актуальні проблеми держави і права. - 2010. - №55. - С. 115-130.
 15. Мохончук С. М. Особливості правової регламентації системи злочинів проти миру та безпеки людства в Кримінальному кодексі України / Правова доктрина – основа формування правової системи держави: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф., присвяч. 20-річчю Нац. акад. прав. наук України, Харків, 20–21 листоп. 2013 р. / відп. за вип. О. В. Петришин ; голова редкол. В.Я. Тацій; редкол. В. П. Тихий [та ін.]. – Х. : Право, 2013. – С. 693–697.
 16. Шамара О. В. Преступления против мира и безопасности человечества: дискуссия в теории уголовного права Украины / Юридическая наука. - 2015. - № 2. - С. 87-93.

17. Піддубна М.В. Воєнні злочини в кримінальному праві України / Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія ПРАВО. - Випуск 40. - Т. 2. - С. 98-101.
18. Базов В.П. Кримінальна відповідальність за порушення законів і звичаїв війни (аналіз складу злочину): автореф. дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.08. Харків: Національна юридична академія України імені Ярослава Мудрого, 2009. - 22 с.

References

1. Doklad o situacii s pravami cheloveka v Ukraine 16 noyabrya 2016 g. – 15 fevralya 2017 g. / Upravlenie Verhovnogo komissara Organizacii Objedinennyh Nacij po pravam cheloveka [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://www.ohchr.org/Documents/Countries/UA/UAReport17th_RU.pdf (data zverennya 11.01.2018).
2. Pro zatverdzhennya Instrukciji pro poryadok vikonannya norm mizhnarodnogo gumanitarnogo prava u Zbrojnih Silah Ukrajini: Nakaz Ministerstvo oborony Ukrainy №164 vid 23.03.2017 r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0704-17> (data zvernennya 11.01.2018).
3. Mohonchuk S. M. Kriminal'no-pravova ohorona miru ta bezpeki lyudstva: avtoref. dis. ... doktora yurid. nauk: 12.00.08. Harkiv: Nac. yurid. un-t im. Yaroslava Mudrogo, 2014. - 39 s.
4. Kriminal'ne pravo Ukrainy: Osoblyva chastina : pidruchnik / Yu. V. Baulin, V. I. Borisov, V. I. Tyutyugin ta in. ; za red. prof. V. Ya. Taciya, V. I. Borisova, V.I. Tyutyugina. – 5-te vid., pererobl. i dopov. – H. : Pravo, 2015. – 680 s.
5. Popovichuk V.O. Vznachennya kategorii «Zlochiny proti miru, bezpeki lyudstva ta mizhnarodnogo pravoporyadku» / Chasopis Kijivs'kogo universitetu prava. - 2015. - №3. - S. 320-323.

6. Bibik I.S., Kulik L.M. Porivnyal'no-pravovij analiz zlochiniv proti miru, bezpeki lyudstva ta mizhnarodnogo pravoporyadku v kriminal'nomu zakonodavstvi Ukrainy ta SSHA / Pivdennoukraïns'kij pravnichij chasopis. - 2014. - №4. - S. 66-68.
7. Pro pravo narodiv na mir: deklaraciya General'noji Asambleji Organizaciji Objednanih Nacij vid 12.11.1984 // Baza danih «Zakonodavstvo Ukraini» / VR Ukrainy [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995_817 (data zvernennya: 11.01.2018).
8. Pro zatverdzhennya Instrukciji pro poryadok vikonannya norm mizhnarodnogo gumanitarnogo prava u Zbrojnih Silah Ukraini: Nakaz Ministerstvo oborony Ukraini №164 vid 23.03.2017 r. [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0704-17> (data zvernennya 11.01.2018).
9. Kibal'nik A. G., Solomonenko I. G. Prestupleniya protiv mira i bezopasnosti chelovechestva / pod nauch. red. A. V. Naumova. S.-Pb.: Yurid. centr Press, 2004. - 385 s.
10. Krajnik G. S. , Knizhenko O. O. Shchodo vnesku Vasilya Yakovicha Taciya u doslidzhennya objekta zlochinu // Teoriya i praktika pravoznavstva. Vip. 2 (8). 2015 [Elektronnyi resurs]. – Rezhym dostupu: <http://tlaw.nlu.edu.ua/article/viewFile/63844/59326> (data zvernennya: 11.01.2018).
11. Semenyuk O. Objekt zlochiniv u sferi ohoroni derzhavnoji tajemnyci / Yuridichna Ukraina. - №7-8. - 2016. - S. 56 – 63.
12. Jemeliyanov V.P. Terrorizm i prestupleniya s priznakami terrorizirovaniya: ugovovno-pravovoe issledovanie. SPb.: Yuridicheskij centr press. - 2002. - 291 s.
13. Bandurka I. O.Ob'ekt zlochinu yak kriminal'no pravova kategoriya / pravo.ua. - №2. - 2015. - S.70-75.

14. Chugunnikov I.I. Objekt zlochinu, yak pidstava dlya pobudovi sistemy Osoblivoji chastiny Kriminal'nogo kodeksu Ukrayiny / Aktual'ni problemi derzhavy i prava. - 2010. - №55. - S. 115-130.
15. Mohonchuk S. M. Osoblivosti pravovoji reglamentaciji sistemy zlochiniv proty miru ta bezpeki lyudstva v Kriminal'nomu kodeksi Ukraini / Pravova doktrina – osnova formuvannya pravovoji sistemy derzhavy : materialy Mizhnar. nauk.-prakt. konf., prisvyach. 20-richchyu Nac. akad. prav. nauk Ukrayiny, Harkiv, 20–21 listop. 2013 r. / vidp. za vip. O. V. Petrishin ; golova redkol. V.YA. Tacij; redkol. V. P. Tihij [ta in.]. – H. : Pravo, 2013. – S. 693–697.
16. Shamara O. V. Prestupleniya protiv mira i bezopasnosti chelovechestva: diskussiya v teorii ugolovnoho prava Ukrainy / Yuridicheskaya nauka. - 2015. - № 2. - S. 87-93.
17. Piddubna M.V. Vojenni zlochiny v kriminal'nomu pravi Ukraïni // Naukovij visnik Uzhgorods'koho nacional'nogo universitetu. Seriya PRAVO. Vipusk 40. - T. 2. - S. 98-101.
18. Bazov V.P. Kriminal'na vidpovidal'nist' za porushennya zakoniv i zvichaiiv vijni (analiz skladu zlochinu): avtoref. dis. ... kand. yurid. nauk: 12.00.08. Harkiv: Nacional'na yuridichna akademiya Ukrayiny imeni Yaroslava Mudrogo, 2009. - 22 s.